

การบริหารสภาพแวดล้อมทางการศึกษาตามหลักสี่ปายะ 4
สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น
THE EDUCATIONAL ENVIRONMENT MANAGEMENT ACCORDING TO
THE FOUR SAPPAYA PRINCIPLES OF PHRAPARIYATTI-DHAMMA
SCHOOLS, GENERAL EDUCATION DEPARTMENT,
KHONKAEN PROVINCE

พระนิกร ขนติสมปนโน (พลธรรม)¹,
เจ้าอธิการบุญช่วย โชติวิโส (อัยวงศ์)² และ สังกวาลย์ เพี้ยยุระ³
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น^{1,2,3}
Phra Nikon Kanthisamponpano (Pontam)¹
Chao Athikan Boonchuay Chotivungso (Auiwong)² and Sangwan Phiayura³
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Khon Kaen Campus, Thailand^{1,2,3}
Corresponding Author; E-mail: nikon_444@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการบริหารสภาพแวดล้อมทางการศึกษาตามหลักสี่ปายะ 4 สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น 2) เปรียบเทียบการบริหารสภาพแวดล้อมทางการศึกษาตามหลักสี่ปายะ 4 สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น จำแนกตาม ตำแหน่ง ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน และ 3) เสนอแนวทางการบริหารสภาพแวดล้อมทางการศึกษา

* ได้รับบทความ: 6 กุมภาพันธ์ 2563; แก้ไขบทความ: 7 ธันวาคม 2563; ตอรับตีพิมพ์: 8 ธันวาคม 2563

Received: February 6, 2020; Revised: December 7, 2020; Accepted: December 8, 2020

ตามหลักสี่ปายะ 4 สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น โดยวิธีวิจัยการแบบผสม (Mixed Methodology Research) กับกลุ่มประชากรที่เป็นผู้บริหารและครู จำนวน 374 รูป/คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์เชิงคุณภาพและแบบสอบถามเชิงปริมาณ โดยมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.95

ผลการวิจัย พบว่า

1. การบริหารสภาพแวดล้อมทางการศึกษาตามหลักสี่ปายะ 4 สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น พบว่า ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับ การบริหารสภาพแวดล้อมทางการศึกษาตามหลักสี่ปายะ 4 สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเรียงจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านการบริหารการจัดการตามอาหารสี่ปายะและบุคคลสี่ปายะ พบว่า การฝึกอบรมพัฒนาบุคลากรทุกฝ่ายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง มีการส่งเสริมให้ครู นักเรียน และชุมชน มีส่วนร่วมในการจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา มีการบริหารจัดการอาหารให้แก่นักเรียนอย่างเพียงพอ ด้านกายภาพตามอาวาสสี่ปายะ พบว่า การจัดสถานที่กลางแจ้งหรือลานกว้างเพื่อเอื้อต่อการทำกิจกรรมต่างๆ โรงเรียนมีการแสดงแผนผังเกี่ยวกับอาคารสถานที่ต่างๆ อย่างชัดเจน มีการจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนให้ร่มรื่นสวยงาม สะอาด และสบายตา ด้านวิชาการตามธรรมสี่ปายะ พบว่า การเสริมแรงแก่นักเรียน เช่น การให้รางวัลชมเชย ที่มีส่วนช่วยให้การเรียนรู้ดีขึ้น โรงเรียนมีป้ายคำสอนพุทธสุภาษิตหรือบทกลอนต่างๆในบริเวณสถานศึกษา ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่างๆภายในโรงเรียน

คำสำคัญ: การบริหารสภาพแวดล้อม; หลักสี่ปายะ 4

Abstract

The purposes of this research were: 1) study the management of education environment based on the four Sappāya (advantageous conditions) principles of Phrapariyatti-dhamma schools, General Education Department, KhonKaen province; 2) compare the management of education environment based on the four Sappāya principles based on the personal factors of the

samples: positions, educational background and work experience; and 3) propose the ways of the management of education environment based on the four Sappāya principles for the mentioned Phrapariyatti-schools. This study was carried out by means of mixed methodology research to collect the data from the population including 374 administrators and teachers. The research tools were the interview form and questionnaire with its reliability value of 0.95.

The research results are as follows:

1) In the management of education environment based on the four Sappāya (advantageous conditions) principles of Phrapariyatti - dhamma schools, General Education Department, KhonKaen province, the administrators and teachers had their opinion on the aforesaid management at a high level of practice. The highest mean is seen in the aspects of management based on Bhojana-sappāya (suitable food) and Puggala-sappāya (suitable person). In these aspects, there is a continuous training for personnel development in all educational institutions and there is encouragement for teachers, students and communities to participate in the organization of the school environment. There is sufficient food management for students. In the physical aspect based on Āvāsa-sappāya (suitable abode), there is arrangement of an outdoor location or courtyard to facilitate various activities and the school clearly displays the plan about the various buildings and the environment in the school is shady, beautiful, clean and comfortable. In the aspect of academic based on Dhamma-sappāya (suitable teaching), there is reinforcement for students, such as the award of consolation that helps to improve learning. The school has labels for Buddhist teachings, proverbs, or poems in the educational area. The teacher gives students the opportunity to comment and participate in carrying out various activities within the school.

Keywords: Educational Environment Management;

The Four Sappāya Dhamma

บทนำ

สภาพการณ์ที่เป็นอยู่ของการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา มีประเด็นที่ต้องได้รับการพัฒนาที่สำคัญอยู่หลาย ๆ ประเด็นไม่ว่าจะเป็นในด้านคุณภาพ และมาตรฐานในการจัดการศึกษาในปัจจุบันของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาที่ยังไม่เป็นที่ยอมรับจากสังคมในวงกว้าง ความไม่ชัดเจนในอัตลักษณ์ของการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทที่ควรจะเป็นอย่างแท้จริง ประสิทธิภาพของระบบการดำเนินการด้านการบริหารจัดการ และการจัดการศึกษา ที่ยังไม่มีทิศทางการพัฒนา และขาดความชัดเจนในการสร้างเอกภาพทางการบริหารให้กับกลุ่มโรงเรียน นอกจากนี้ยังพบว่า (สำนักงานกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรมกลุ่มที่ 7, 2559) การจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่ดีของโรงเรียน จะมีส่วนในการเสริมสร้างความคิด จิตใจ และคุณธรรมต่าง ๆ อันพึงประสงค์ได้ โรงเรียนที่สะอาด สดชื่น ร่มรื่น เรียบง่าย สงบ แจ่มใส มีชีวิตชีวา วัสดุอาคารสถานที่ที่ได้รับการดูแลมีความเป็นปัจจุบันพร้อมที่จะให้ครูและนักเรียนได้ใช้ตลอดเวลา ย่อมจะทำให้ครูและนักเรียนได้รับอิทธิพลทำให้เป็นคนละเอียดอ่อน จิตใจแจ่มใส รักสวยรักงาม รักความสะอาด รักความสงบ เรียบง่าย ทำให้เข้าใจตนเอง และผู้อื่นไปด้วย

จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะเป็นครูผู้สอน ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมจันทิวิทยาคม วัดมรรคสำราญ จังหวัดขอนแก่น ได้เล็งเห็นความสำคัญที่จะศึกษาการบริหารสภาพแวดล้อมทางการศึกษาตามหลักสัปปายะ 4 สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น เพื่อจะได้นำผลจากการวิจัยไปใช้เพื่อเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม บรรลุจุดมุ่งหมายตามวัตถุประสงค์การวิจัยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารสภาพแวดล้อมทางการศึกษาตามหลักสัปปายะ 4 สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารสภาพแวดล้อมทางการศึกษาตามหลักสัปปายะ 4 สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น จำแนกตาม ตำแหน่ง ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน

3. เพื่อเสนอแนวทางการบริหารสภาพแวดล้อมทางการศึกษาตามหลักสัปปายะ 4 สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การบริหารสภาพแวดล้อมทางการศึกษาตามหลักสัปปายะ 4 สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น ใช้การวิจัยวิธีการแบบผสม (Mixed Methodology Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และ การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยในแต่ละขั้นตอนของการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. การออกแบบวิจัยเชิงคุณภาพ

1.1 กลุ่มเป้าหมาย/ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้บริหารและครูในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดขอนแก่น จำนวน 12 รูป/คน แยกเป็นผู้บริหารโรงเรียน 6 รูป/คน และครูผู้สอน 6 รูป/คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ (Interview)

1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์จากผู้ตอบสัมภาษณ์ ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth Interview)

1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การนำมาวิเคราะห์ข้อมูลบูรณาการกับแบบสอบถามในส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อนำเสนอตามวัตถุประสงค์การวิจัยต่อไป

2. การออกแบบวิจัยเชิงปริมาณ

2.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารและครูในโรงเรียนพระปริยัติธรรม สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดขอนแก่น จำนวน 374 รูป/คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กำหนดกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการเปิดตารางสำเร็จรูปของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 188 รูป/คน

2.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire)

2.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างท่านละ 1 ชุด พร้อมซองจดหมายที่ติดแสตมป์ถูกต้อง เพื่อให้แบบสอบถามกลับคืนผู้วิจัยโดยส่งไปทางไปรษณีย์และผู้วิจัยนำส่งแบบสอบถามเองบางส่วนและไปขอรับคืนเอง รวมทั้งสิ้น จำนวน 188 ชุด

2.5 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อ
การวิจัยทางสังคมศาสตร์วิเคราะห์หาค่าสถิติต่างๆ

ผลการวิจัย

1. การบริหารสภาพแวดล้อมทางการศึกษาตามหลักสัปปายะ 4 สำหรับโรงเรียน
พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น พบว่า โดยภาพรวมมีระดับการปฏิบัติ
ต่อการบริหารสภาพแวดล้อมทางการศึกษาตามหลักสัปปายะ 4 อยู่ในระดับมากทุกด้าน
เรียงจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการบริหารจัดการตามอาหาร สัปปายะและบุคคลสัปปายะ
มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากเท่ากับ 4.45 รองลงมาได้แก่ด้านกายภาพตามอาวาสสัปปายะ
มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากเท่ากับ 4.20 และด้านวิชาการตามธรรมสัปปายะ มีการ
ปฏิบัติอยู่ในระดับมากเท่ากับ 4.20 ตามลำดับ

2. แนวทางการพัฒนาการบริหารสภาพแวดล้อมทางการศึกษาตามหลักสัปปายะ 4
สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา คือ การบริหารจัดการทุกส่วนให้มีความ
เหมาะสม ไม่ว่าจะเป็นบุคคลในที่ทำงานให้มีความเป็นกัลยาณมิตร รู้หน้าที่รับผิดชอบ
ช่วยเหลือบุคคลอื่น และการบริหารจัดการอาหารให้เป็นที่สบาย เป็นหน้าที่ของผู้บริหาร
โรงเรียนจะต้องจัดสวัสดิการด้านอาหาร เมื่อมีที่อยู่สบายต้องคำนึงถึงอาหารเป็นปัจจัย
สำคัญในการดำรงชีวิต เพราะการศึกษาที่ดีต้องขึ้นอยู่กับตัวบุคคลที่มีกำลังกายกำลังใจจึงจะ
ประสบความสำเร็จได้ เกี่ยวข้องกับการสร้างวัตถุ ในรูปของอาคาร สถานที่ เช่นห้องน้ำ โรง
อาหาร ห้องประชุม ห้องเรียน ห้องพัก (กุฏิ) รวมทั้งภูมิทัศน์ การตกแต่งการจัดวาง การใช้
เครื่องมือทันสมัย พร้อมด้วยสื่อและอุปกรณ์ช่วยส่งเสริมการเรียนการสอน ให้มีความ
ครบถ้วนสมบูรณ์ สะอาดและมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย เพื่อให้ดูแล้วเจริญตา น่าใช้ การ
ดำเนินการเกี่ยวข้องกับการลงทุน ต้องใช้ทั้งเงินและคนเพื่อให้มีสิ่งแวดล้อมทางการเรียนที่ดี
มีการกำหนดหลักสูตร การเรียนการสอน สื่อการเรียน การวัดผลประเมินผล ให้เป็นรูปธรรม
หรือระบบมีมาตรฐาน มีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา ผู้บริหารและครูเอาใจใส่ต่อการเรียนการ
สอนของนักเรียน และมีความตระหนักถึงความรู้ทั้งทางโลกและทางธรรม

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการวิจัยด้านการบริหารจัดการตามอาหารสัปปายะและบุคคลสัปปายะ
ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารสภาพแวดล้อมทางการศึกษาตามหลักสัปปายะ

ปีที่ 7 ฉบับที่ 4 ประจำเดือนตุลาคม – ธันวาคม 2563

ปลาย 4 สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณารายข้อมีระดับการปฏิบัติ คือมีการจัดสถานที่กลางแจ้งหรือลานกว้างเพื่อเอื้อต่อการทำกิจกรรมต่างๆ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.45$) ซึ่งสอดคล้องกับ อมรพงศ์ พันธิโกชน (2556) ได้วิจัยเรื่อง การบริหารสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของกลุ่มลำภู - บางนาค สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 3.97$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($SD. = .46$) ผลการเปรียบเทียบการบริหารสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของกลุ่มลำภู - บางนาค สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 จำแนกตามเพศ และอายุราชการ พบว่า ภาพรวมไม่แตกต่างกัน

2. ผลการวิจัยด้านกายภาพตามอวาสสัปปายะ ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารสภาพแวดล้อมทางการศึกษาตามหลักสัปปายะ 4 สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากซึ่งสอดคล้องกับ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณารายข้อมีระดับการปฏิบัติคือ มีการฝึกอบรมพัฒนาบุคลากรทุกฝ่ายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.38$) ซึ่งสอดคล้องกับ นัฐภัค อุทโท (2558) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนทางกายภาพของโรงเรียนอนุบาลวัดช่องลม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า สภาพที่เป็นจริงในปัจจุบันของการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนทางกายภาพ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งต้องปรับปรุงให้ดีขึ้นตามลำดับดังนี้ การจัดห้องสุขา การจัดห้องเรียนการจัดบริเวณโรงเรียน การจัดอาคารเรียน และการจัดโรงอาหาร สภาพที่ควรจะเป็นในความคาดหวังของการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนทางกายภาพ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งต้องให้มีการพัฒนาตามลำดับดังนี้ การจัดโรงอาหาร การจัดห้องเรียน การจัดบริเวณโรงเรียน การจัดอาคารเรียน และการจัดห้องสุขา ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาของการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนทางกายภาพ ในภาพรวม อยู่ในระดับต้องการพัฒนาตามลำดับ ดังนี้ การจัดห้องสุขา การจัดห้องเรียน การจัดบริเวณโรงเรียน การจัดอาคารเรียน และการจัดโรงอาหาร ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อม ทางการเรียนทางกายภาพ การจัดห้องสุขา ทั้งนี้ ห้องสุขาสะอาดไม่มีกลิ่นเหม็น มีส้วมสวยสดใส ปลุกต้นไม้หน้าห้องน้ำ และมีกระดาษชำระ การจัดห้องเรียน ทั้งนี้ มีแอร์ในห้องเรียน จัดโต๊ะเรียนใหม่ ให้เป็นระเบียบ มีส้วมสวยงาม และมี

ความสะอาดของห้องเรียน การขอบบริเวณโรงเรียน ดังนี้ ปลุกต้นไม้จะได้ร่มรื่น สนามฟุตบอลเป็นสนามหญ้า มีความสวยงาม มีสีสนสวยงาม และมีสนามเด็กเล่น เครื่องเล่นต่างๆ การจัดอาคารเรียน ทั้งนี้ ทาสีสวยงามสบายตา ทำความสะอาดอาคารและจัดบอร์ด และการจัดโรงอาหาร ดังนี้ ดูแลรักษาความสะอาดของโรงอาหาร ทาสีโต๊ะรับประทานอาหารใหม่ มีโทรทัศน์ดูข่าวสาร การแสดงบนเวทีทุกวัน โรงอาหารมีความปลอดภัย จัดโต๊ะอาหารให้เป็นระเบียบและได้สอดคล้องกับ พระลิขิต นนทพลบุญ (เมืองจันทร์), (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่องรูปแบบการจัดการสัปปายะในสำนักปฏิบัติธรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า สภาพทั่วไปของสำนักปฏิบัติธรรมควรมีความพร้อมทางด้านอาคารสถานที่ มีความสะอาด ปลอดภัย ร่มรื่น มีสถานที่สำหรับการเดินจงกรมปฏิบัติธรรม การจัดการสัปปายะเพื่อการปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐานที่เหมาะสมแก่จริตของผู้ปฏิบัติ พระวิปัสสนาจารย์ ควรมีความรู้ความสามารถ เข้าใจในการถ่ายทอดความรู้หลักวิปัสสนากัมมัฏฐาน และมีข้อวัตรปฏิบัติที่น่าศรัทธาเลื่อมใส

3. ผลการวิจัยด้านวิชาการตามธรรมสัปปายะ ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารสภาพแวดล้อมทางการศึกษาตามหลักสัปปายะ 4 สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากซึ่งสอดคล้องกับ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณารายข้อมีระดับการปฏิบัติคือ มีการเสริมแรงแก่นักเรียน เช่น การให้รางวัลชมเชย ที่มีส่วนช่วยให้การเรียนดีขึ้น มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.31$) ซึ่งสอดคล้องกับพัชรภรณ์ โพธิสัย, (2558) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนบ้านนาคำโน่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบึงกาฬ

ผลการวิจัยพบว่า

1) สภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนบ้านนาคำโน่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า

1.1) ด้านอาคารสถานที่ โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ความเหมาะสมของสถานที่ออกกำลังกายและสนามกีฬา ความเหมาะสมของแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน เช่น ห้องสมุด และห้องเรียนมีการถ่ายเทของอากาศไม่อับชื้น ตามลำดับ

ปีที่ 7 ฉบับที่ 4 ประจำเดือนตุลาคม – ธันวาคม 2563

1.2) ด้านการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ความรู้ความสามารถในการสอนของครู ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ของครู และการใช้สื่อประกอบการสอนของครูตามลำดับ

1.3) ด้านการให้บริการผู้เรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ การให้คำปรึกษาของครูแก่นักเรียนทุกคน ความพอเพียงของจำนวนโต๊ะและเก้าอี้ ในโรงอาหาร และส่งเสริมให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมแข่งขันต่างๆ ตามลำดับ

1.4) ด้านการจัดการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 5 อันดับแรก ได้แก่ การส่งเสริมให้ครู นักเรียน และชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ความรักและความสามัคคีให้นักเรียน และการจัดโครงการ เพื่อเพิ่มพูนความรู้และความก้าวหน้าของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง ตามลำดับ

1.5) ด้านการจัดกิจกรรมผู้เรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจาก มากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ นักเรียนให้ความสนใจในการใช้สิทธิ์เลือกตั้งประธานนักเรียน การอำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรมของนักเรียน และความหลากหลายของกิจกรรมในแต่ละปีการศึกษา ตามลำดับ

1.6) ด้านสังคมกลุ่มเพื่อน โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ความสามารถในการทำงานเป็นกลุ่มของนักเรียน การช่วยเหลือในด้านการเรียน ระหว่างกลุ่มเพื่อน ครามเอื้อเพื่อ เพื่อแม่ ระหว่างกลุ่มเพื่อน ความรู้สึกสนุกสนานในระหว่างที่ทำกิจกรรมร่วมกันกับเพื่อน และนักเรียนมักนำแนวทางที่ดีของเพื่อนมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติ ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ควรมีการวิจัยแนวทางการบริหารสภาพแวดล้อมเกี่ยวกับโรงเรียนเพื่อนำมาพัฒนาทางการศึกษาให้มีผลยิ่งขึ้น

1.2 ควรมีการวิจัยแนวทางการบริหารโรงเรียนตามหลักสัปปายะ 4 ในสถานศึกษา

1.3 ควรมีการวิจัยแนวทางการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

1.4 ควรวางแผนในแนวทางปฏิบัติร่วมกัน มีจุดมุ่งหมายเดียวกันเพื่อบรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา

1.5 ครูควรมอบกำลังกายกำลังใจในการสอนอย่างเต็มที่ มุ่งผลไปที่ตัวผู้เรียนเป็นหลักมอบวิชาและจรณะ

1.6 ผู้บริหารควรวางแผนสอดคล้องกับบุคลากรทุกคนผู้บริหารควรปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้เป็นอย่างดีมีความเป็นกันเองผู้บริหารควรปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีและเหมาะสม

1.7 ผู้บริหารควรเป็นกัลยาณมิตรทั้งต่อครูและนักเรียนมีความกระตือรือร้น ฝึกฝนทำงาน โปร่งใสตรวจสอบได้ ยึดหลักการบริหารมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์และบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน มีการจัดผลประโยชน์จากทรัพย์สินของโรงเรียน

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยเรื่อง การบริหารสภาพแวดล้อมทางการศึกษาตามหลักสัปปายะ 4 สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น คือ เจ้าอาวาสเป็นผู้จัดการสถานศึกษาโดยตำแหน่ง และผู้อำนวยการมีหน้าที่ดำเนินงานบริหารโรงเรียนตามความเห็นชอบจากผู้จัดการ จึงทำให้การบริหารสภาพแวดล้อมทางการศึกษามีความสัปปายะมากยิ่งขึ้น ดังผลปรากฏในงานวิจัยคือ บุคคลสัปปายะ ที่มีระดับการปฏิบัติมากที่สุด บุคคลเป็นตัวแปรสำคัญทำให้การบริหารงานสำเร็จได้ เพราะสภาพการศึกษาที่ดีต้องขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมที่มีบุคคลที่ดีเต็มเปี่ยมด้วยกำลังกาย กำลังใจ กำลังสติปัญญาดี ทั้งนี้ผู้วิจัยอาจสรุปความได้ตามองค์ความรู้จากงานวิจัยนี้ คือ

1. สิ่งแวดล้อมที่เป็นรูปธรรม การสร้างสิ่งแวดล้อมที่เป็นรูปธรรมทางกายภาพจะเกี่ยวข้องกับการสร้างวัตถุ ในรูปของอาคารสถานที่ภายในโรงเรียนหรือวัดที่มีส่วนสัมพันธ์กัน เช่นห้องน้ำ โรงอาหาร ห้องประชุม ห้องเรียน ห้องพัก รวมทั้งภูมิทัศน์ การตกแต่งการจัดวาง การใช้เครื่องมือทันสมัย พร้อมด้วยสื่อและอุปกรณ์ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้การสอน ให้มีความครบถ้วนสมบูรณ์ สะอาดและมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย เพื่อให้ดูแล้วเจริญตา น่าใช้ การดำเนินการเกี่ยวข้องกับการลงทุน ต้องใช้ทั้งเงินและคนเพื่อให้มีสิ่งแวดล้อมทางการเรียนที่ดี

2. สิ่งแวดล้อมที่เป็นนามธรรม การสร้างสิ่งแวดล้อมที่เป็นนามธรรมหรือทางความรู้สึกละเกี่ยวข้องับบรรยากาศของการเรียนการสอน ทั้งของส่วนที่เป็นการทำงานของ

ผู้สอนและส่วนที่เป็นการเรียนรู้ของผู้เรียน ถึงแม้ว่าปัจจัยที่จะสร้างบรรยากาศที่ดีนั้นเกี่ยวข้องกับคน ระบบบริหาร และวัฒนธรรมองค์กรมากกว่าวัตถุ แต่อย่างไรก็ตามการส่งผลความรู้สึคนั้นอาจมาจากวัตถุที่เป็นรูปธรรม

เอกสารอ้างอิง

- นัฐภาค อุทโท. (2558). การจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนทางกายภาพของโรงเรียนอนุบาลวัดช่องลม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1. ในวิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา : มหาวิทยาลัยมหาวิทยาลับูรพา.
- พระลิขิต นนทพลญ (เมืองจันทร์). (2560). รูปแบบการจัดการสปีปายะในสำนักปฏิบัติธรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย. *วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์*, 13(ฉบับพิเศษ)(3), 34-45.
- ภัชราภรณ์ โพธิสัย. (2558). สภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนบ้านนาคำนาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ. ในวิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สำนักงานกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรมกลุ่มที่ 7. (2559). แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา. กองพุทธศาสนศึกษาสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- อมรพงศ์ พันธุ์โกชน. (2556). การบริหารสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานของกลุ่มลำนง - บางนาค สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 1. ในวิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา : มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.